

*О. В. Ахунзянов,
аспірант, Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗБУДОВИ НІС УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

*A. V. Ahunzyanov,
graduate student, Donbass State Engineering Academy, Kramatorsk*

THE CONCEPTUAL FRAMEWORK AND ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL SUPPORT DEVELOPMENT OF NIS OF UKRAINE ON THE BASIS OF SMALL BUSINESS

В статті обґрунтовані і запропоновані концептуальні засади розвитку малого підприємництва як структурного елементу національної інноваційної системи України. Узагальнені теоретичні засади і сформульований вихідний теоретико-методологічний постулат розбудови НІС на засадах розвитку малого підприємництва до моделі «потрійна спіраль». Визначено головну ціль структурно-функціональної трансформації вітчизняної НІС на засадах випереджувального підходу і конкретизовано її у підцільях другого рівня. Сформульовані принципи забезпечення інституціональних передумов розвитку малого підприємництва в структурі НІС. Виділені етапи структурної трансформації НІС на основі розвитку малого підприємництва і розкрито їх зміст. Обґрунтовано методологію та інструментарій розвитку малого підприємництва в структурі НІС України. Представлена чотирирівнева ієрархічна система концептуальних положень розвитку малого підприємництва як елементу НІС України.

In this article the conceptual foundations and the development of small enterprises as a structural element of the national innovation system of Ukraine were justified and proposed. The theoretical foundations were generalized and the original theoretical and methodological tenet of building NIS on the basis of small business model to the "triple helix" was formulated. The main aim of structural and functional transformation of national NIS based on proactive approach was identified and in sub-second level was specified. The principles of provide institutional prerequisites for small business development in the structure of the NIS were formulated. The stages of NIS of structural transformation through the development of small business were dedicated and their content was disclosed. The methodology and tools of small company structure NIS of Ukraine were justified. The four conceptual provisions hierarchical system of small business as part of NIS of Ukraine were presented.

Ключові слова: *мале підприємництво, національна інноваційна система, структура, трансформація, принципи, концепція, потрійна спіраль, організаційно-методичне забезпечення.*

Keywords: *the small business, national innovation system, structure, transformation, principles, concept, triple helix, organizational and methodological support.*

Постановка проблеми. Національні інноваційні системи (НІС) відіграють провідну роль у забезпеченні стрімкого розвитку національних економік провідних країн Європи і світу. За даними Європейського інноваційного табло за рівнем інноваційного розвитку Україна на даний час перебуває у групі «країн, що рухаються навздогін» – останній групі за рівнем інновативності економіки. Шляхи і напрями

розбудови вітчизняної НІС не відповідають світовим тенденціям і закономірностям становлення економіки знань, інформаційного суспільства, нових форм взаємодії економічних суб'єктів, загрожуючи консервуванням застарілих технологічних укладів, остаточною втратою конкурентоспроможності національної економіки, збільшенням відставання у рівнях соціального та економічного розвитку від провідних країн Європейського Союзу і світу.

Мале підприємництво (МП) традиційно виступає одним з акселераторів інноваційного розвитку успішних економік. У світі МП є одним з найдинамічніших елементів в структурі НІС, виступаючи ланкою як підсистеми генерації, трансформації і розповсюдження нового знання, так і інноваційної інфраструктури. Гнучкість організаційно-структурних форм МП, його ринкова мобільність, здатність до утворення мережових структур роблять розвиток МП обов'язковою умовою трансформації вітчизняної НІС у наступну еволюційну форму – «потрійну спіраль», іманентно притаманну інформаційному суспільству й економіці знань.

Виходячи з викладеного, потребують подальшого розвитку теоретичні засади, методичні підходи й організаційні положення розвитку малого підприємництва як основи розбудови інноваційної інфраструктури і формування мережових структур в процесі трансформації НІС України до моделі «потрійна спіраль».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні основи розвитку НІС закладені науковими працями Іцковіца Г., Лейдесдорфа Л., Лундвалла Б.-А., Нелсона Р., Фрімена К, Григи В., Крапивного І., Побірченка В., Федулової Л., Чикаренка І., Яремко Л. та ін. Проблемам розвитку МП, в тому числі в структурі НІС, присвячені роботи таких науковців, як: Гелбрейт Дж., Кантільон Р., Найт Ф., Шумпетер Й., Бублик С., Варналій З., Зянько В., Мочерний С. та ін. Конкретизацію шляхів та інструментарію розвитку МП як елементу НІС здійснено у роботах таких вчених, як: Березняк Н., Дорошко О., Січкаренко К., Харченко О., Чухрай Н., Шкрабак І. та ін. Однак комплексне наукове завдання щодо формування концептуальних засад та організаційно-методичного забезпечення розбудови НІС України на засадах розвитку МП потребує подальшого дослідження проблем створення інституціональних передумов розвитку МП в структурі НІС, обґрунтування концептуальних засад розбудови НІС України на основі розвитку МП, удосконалення методичних підходів до розвитку МП як елементу вітчизняної НІС, поліпшення організаційно-правового забезпечення регулювання розвитку МП в структурі НІС України.

Постановка завдання. Враховуючи актуальність досліджуваної наукової проблематики та недостатнє її висвітлення у літературних джерелах доцільним є обрати наступне завдання: обґрунтувати і запропонувати концептуальні положення та організаційно-методичне забезпечення розбудови НІС України на засадах розвитку малого підприємництва.

Виклад основного матеріалу. Теорія інноваційної економіки і підприємницького суспільства П. Друкера [1, с. 68] визначає нові рішення як головну продукцію, а провідна роль в економіці віддає малим і середнім підприємствам. За П. Друкером інтелектуалізація праці є основним процесом розвитку виробництва, а витрати на нього і поширення знань – головною формою інвестицій; завдання науки – сприяння інноваціям, які зароджуються, системне, організоване застосування знань у створенні самих знань, що робить їх продуктивними. Центральними категоріями теорії П. Друкера виступають підприємництво, інновації, менеджмент [1, с. 23].

Ключовим фактором економічного розвитку відповідно до соціально-психологічної моделі інноваційної діяльності з позицій Х. Барнета, Є. Вітте, Е. Денісона [2, с. 57], є людський капітал, який трансформується у нові знання. Для усунення перешкод, які виникають у ході впровадження нововведень, за даною теорією, необхідно організувати плідну спільну роботу «владних стимуляторів» (адміністрації) і «кваліфікованих стимуляторів» (фахівців) – своєрідну творчу групу, в якій спеціалісти створюють новачки, а адміністрація – умови для їх впровадження та усунення будь-яких перешкод.

Поведінкова економічна теорія представила узагальнену модель економічної поведінки на основі концепції обмеженої раціональності суб'єкта, викликаной як неповнотою інформації, так і когнітивними обмеженнями суб'єктів економічної діяльності. Її основоположники Г. Саймон і Дж. Мерч [3, с. 130] виходили з постулату, що для максимізації корисності або прибутку суб'єкт господарювання має забагато інформації відносно власних можливостей її обробки і проведення розрахунків. Тому процес прийняття рішення зведений до двох етапів: пошук варіанту, який задовольняє загальним умовам, і його ухвалення. У складних ситуаціях поведінка у межах правил задовільного вибору виявляється більш вигідною, ніж спроби глобальної оптимізації. Така модель економічної поведінки є вихідною у процесі еволюціонування НІС до моделі «потрійна спіраль», сутність якої розкрита в ідеях Г. Іцковіца і Л. Лейдесдорфа [1, с. 23].

Особливості стану і тенденції розбудови вітчизняної НІС, виявлені дослідженнями багатьох вітчизняних науковців, відповідають характерним рисам транзитивних економік країн, «що наздоганяють» лідерів інноваційного розвитку, тому на даний час науково-практичне завдання реалізації моделі НІС «потрійна спіраль» в Україні є передчасним. На часі має поставити завдання «вирощування» елементів «потрійної спіралі» – мережових структур – всередині існуючої структури НІС України, створення економічних стимулів поєднання цих елементів до регіональних і галузевих інноваційних мереж, інтегрованих інноваційних структур на їх основі за рахунок розвитку МП як елементу НІС. Такий підхід до реалізації в Україні моделі НІС «потрійна спіраль» може розглядатися як випереджувальний, який дозволить скоротити період структурно-функціональної трансформації існуючої НІС відповідно до світових тенденцій їх розвитку.

Тому головну ціль структурної трансформації вітчизняної НІС можна сформулювати як забезпечення реалізації основної мети і функцій НІС України шляхом підвищення її адаптивності до тенденцій і

закономірностей розвитку макро- і мегаекономічної систем за рахунок оптимізації структури і випереджувального підходу до реалізації моделі «потрійна спіраль». Головна ціль може бути конкретизована у цілях другого рівня:

- забезпечення інституціонального розвитку інноваційної складової національної економіки;
- розвиток організаційних форм взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності;
- розгалуження і зміцнення міжнародних зв'язків на рівні суб'єктів інноваційної діяльності;
- поєднання принципів цілеспрямованої інституціональної організації ієрархічних структур і самоорганізації з утворенням тимчасових структур і мереж задля кооперації в рамках конкретних інноваційних проектів;

стимулювання утворення локальних інноваційних мережових структур як основи трансформації ієрархічної організаційної структури НІС на мережеву;

перегляд стратегічних пріоритетів і концепції розвитку НІС, реконфігурація механізмів їх реалізації.

Разом з тим, реалізація випереджувального підходу стикається зі стримуючим фактором відсутності інституціональних передумов в аспектах нерозвиненості інноваційної інфраструктури; недостатнього розвитку інтегрованих структур і партнерських зв'язків в сфері інноваційної діяльності; обмеженості економічних методів державного стимулювання інноваційного МП; низького рівня розвитку системи позабюджетних установ фінансової підтримки інноваційного МП.

Таким чином, вихідний теоретико-методологічний постулат концептуальних положень розвитку МП в структурі НІС України може бути сформульований як випереджувальний підхід до структурної і функціональної трансформації НІС України до моделі «потрійна спіраль» за рахунок регулювання розвитку МП як її елементу шляхом забезпечення інституціональних передумов становлення мережових структур як основи інтеграції елементів НІС і безперервності процесу «генерація знань – впровадження інновацій».

При цьому підцілі другого рівня задають сукупність загальнонаукових, конкретно-наукових, спеціальних методів обґрунтування і реалізації управлінських рішень в сфері інноваційного розвитку національної економіки, спрямованих на забезпечення розвитку МП як одного із засобів реалізації в Україні моделі НІС «потрійна спіраль». Цього вимагає принцип формування дієвих мережових структур за рахунок стимулювання підприємницької ініціативи, який є основою запуску самоорганізаційних процесів в інноваційній економіці мережевого типу. Тому стримування підприємницької ініціативи нівелює цінність інноваційної мережі в принципі. Разом з тим, саме ієрархія забезпечує спрямування розвитку мережових структур на досягнення не тільки інтересів суб'єктів малого бізнесу, але й економічних інтересів території, держави за рахунок застосування економічних методів державного регулювання, в першу чергу – у кластерній політиці. Кластер являє собою стратегічну міжорганізаційну мережу галузевого або міжгалузевого характеру, що поєднує ресурси і ключові компетенції підприємств та інших організацій відповідної території. Стимулювання виникнення кластерів має належати до числа пріоритетів державної політики регіонального розвитку, що забезпечується принципом територіально-галузевого підходу до формування кластерної політики держави.

Програмно-цільовий метод (ПЦМ) регулювання розвитку МП в структурі НІС докорінно відрізняється від традиційного постатейного. Програмна структуризація напрямів діяльності означає, що дані про видатки, пропозиції стосовно фінансування та відповідні вимоги можна організувати у відносно невелику кількість статей у будь-якому окремому бюджеті. Основною рисою програмного бюджетування є здійснення суворого контролю за результатами програм, а не за обсягом здійснених видатків. ПЦМ надає можливість «точкового» впливу держави на утворення мережових структур саме на ключовому етапі, на пріоритетному напрямі, на найбільш проблемній стадії життєвого циклу інноваційного продукту, чітко «дозуючи» бюджетні кошти.

Основними методами державного впливу на розвиток національної інноваційної інфраструктури залишаються економічне і правове регулювання. У світовій практиці методи прямого економічного регулювання застосовуються в основному для безпосереднього впливу на підсистеми освіти, генерації знань, розвиток інноваційної інфраструктури і виробництво інноваційної продукції, тобто, на складові функціональної підсистеми НІС, у той час, як непрямі методи в цілому підтримують розвиток забезпечувальної підсистеми, впливаючи на функціональну опосередковано.

Однак, як зазначає О. Харченко, мають бути переглянуті принципи бюджетного фінансування. Перехід до програмно-цільового і проектного фінансування інноваційної діяльності не відміняє автоматично базового бюджетного фінансування наукових установ і ВНЗ, а передбачає перегляд їх складу, ефективності інноваційної діяльності, характеру отриманих результатів та інноваційних розробок, ступеня завершеності інноваційного циклу тощо. Експертиза і сертифікація наукової продукції, активна патентно-ліцензійна діяльність, створення продукції з високим ступенем ринкової новизни мають виступати обов'язковими критеріями при відборі кандидатів на базове бюджетне фінансування [4, с. 13]. Це має супроводжуватися більш широким впровадженням фінансування інноваційного МП на основі грантових програм, а також відновленням дії і використанням таких економічних інструментів державного регулювання розвитку інноваційного МП, як бюджетні дотації, бюджетні субсидії, податкові пільги, податковий кредит, амортизаційна політика, митні та валютні преференції.

Розвиток інститутів спільного інвестування інноваційного МП, в першу чергу – венчурного, має на меті забезпечення довгострокових (5–7 років) програмно-коштових інвестицій приватного капіталу в акціонерний капітал новостворюваних малих високотехнологічних перспективних компаній (чи венчурних підприємств, що

вже зарекомендували себе), орієнтованих на розробку і виробництво наукомістких продуктів, реалізації інновацій, з метою отримання прибутку від приросту вартості вкладених коштів. Різні етапи венчурного фінансування відрізняються різним ступенем ризикованості, тому потребують диференціації методів державного стимулювання.

Іншим учасником венчурної індустрії, який потребує державної уваги, є венчурне підприємство – переважно мале підприємство в нових галузях виробництва (електроніка, біохімія, біоінженерія й т.п.), у яких відбувається швидка зміна поколінь продуктів і технологій, пов'язаних з базовими інноваціями, і які спеціалізуються в сфері наукових досліджень, розробок, впровадження інновацій, організація яких пов'язана з підвищеним ризиком. Через венчурне фінансування можуть підключатися і кошти уряду, що надає змогу спрямувати діяльність інвестиційних компаній у русло інтересів держави.

На аналітико-прогностичному етапі структурної трансформації НІС на основі розвитку МП мають бути виявлені можливі напрями впливу МП на макроекономічні показники інноваційного розвитку країни; конкретизовані у розрізі окремих видів економічної діяльності і територій; визначений потенціал МП на формування локальних інноваційних мереж та інтегрованих інноваційних структур; виконане прогнозування показників інноваційного розвитку на мезо- і макроекономічному рівнях.

На концептуально-стратегічному етапі за результатами виконання попереднього етапу коригується стратегія інноваційного розвитку національної економіки з урахуванням завдань інтегрування вітчизняної НІС у регіональні і світову інноваційні мережі; розробляються концепції і стратегії розвитку інноваційної інфраструктури за рахунок стимулювання МП в структурі регіональних, галузевих і міжгалузевих інноваційних мереж; визначаються межі і принципи державної підтримки розвитку МП як елементу НІС.

На регуляторному етапі має бути забезпечена системність широкого кола заходів щодо оновлення державної політики у різноманітних сферах державного регулювання: інноваційній, промисловій, бюджетній, регіональній, зовнішньоекономічній, освітній тощо, які у сукупності формують сприятливе середовище розвитку МП як елементу НІС; розроблений комплекс державних, державних цільових і галузевих програм розвитку МП, створені механізми і процедури їх узгодження; удосконалені правові засади розвитку МП в структурі НІС і визначено його фінансове підґрунтя.

Моніторинговий етап потребує розробки і запровадження комплексу заходів щодо результативності реалізації державної, державних цільових і галузевих програм підтримки МП, аналізу відхилень; удосконалення організаційно-інформаційного забезпечення процедур підготовки і прийняття управлінських рішень і систематичного контролю за станом структурного розвитку НІС.

Зазначимо, що, якщо на аналітико-прогностичному і моніторинговому етапах превалюють аналітичні методи (емпіричні, екстраполяційні, експлікативні, експертні) і організаційні (прогнозування), то на концептуально-стратегічному – організаційні (макроекономічне планування) та адміністративні (регламентаційні, розпорядчі, нормативні). Найбільш ємною і різноманітною є методологія регуляторного етапу, яка включає адміністративні, організаційні, економічні (як прямі, так і непрямі), правові.

Адміністративні методи використовуються переважно з метою:

- встановлення складу елементів системи регулювання розвитку МП як елементу НІС і стійких організаційних зв'язків між ними на основі поділу повноважень, закріплення визначених обов'язків, загальної регламентації, тобто розмежування і закріплення завдань, функцій, прав і відповідальності, встановлення взаємозв'язків;
- ефективного використання поточних організаційних зв'язків, їх часткове коригування в разі структурних змін. В основі розпорядчого впливу лежать повноваження органів виконавчої влади – закріплені в установленому порядку їх права та обов'язки;
- підтримки стабільності організаційних зв'язків за допомогою дисциплінарних вимог і систем відповідальності.

Основними організаційними методами на цьому етапі виступатимуть:

- макроекономічне планування як основа оновлення державної політики у різних сферах соціально-економічного розвитку країни, що у сукупності забезпечують інноваційних шлях розбудови національної економіки. Має здійснюватися у формі індикативного планування як сукупність процедур узгодження (координації) інноваційних, організаційних, економічних процесів за рівноправності всіх учасників. За своїм змістом цей процес подібний до процесу консультування, в якому основними функціями є інформування, орієнтація і стимулювання. Індикативне планування є рівноправною взаємодією суб'єктів господарювання, з їх безпосереднім залученням у процес управління економікою за пріоритету державних інтересів. Крім того, індикативне планування може на цьому етапі виступати як процес формування системи параметрів (індикаторів), що характеризують інноваційні процеси в економіці країни, і розроблення заходів державного впливу на розвиток МП в структурі НІС з метою досягнення вказаних індикаторів;
- державне програмування, основу якого становлять розробка і виконання державних програм економічного і соціального розвитку. Ці програми існують не як субординовані одна щодо іншої, а як співіснуючі і взаємодоповнюючі.

Особливістю програмування є те, що функції розробки програм відділені від функцій їх реалізації, виконання функцій перебуває в руках різних суб'єктів господарювання, що робить їх обов'язковими при виконанні як для самих суб'єктів господарювання, так і для органів державного управління. Слід визнати, що найбільш ефективними комплексними цільовими програмами на даному етапі слід прийняти: *науково-технічні*

(спрямовані на розвиток наукових досліджень, впровадження у виробництво нових видів техніки і технологій); *виробничі* (спрямовані на збільшення обсягів виробництва певних видів продукції, розвиток нових виробництв, підвищення конкурентоспроможності продукції, поліпшення ресурсовикористання тощо); *екологічні* (спрямовані на здійснення природоохоронних проєктів); *регіональні* (спрямовані на формування територіально-виробничих комплексів, удосконалення господарювання в окремих регіонах тощо); *інституційні* (орієнтовані на вдосконалення організації управління господарськими системами). У зв'язку з напруженістю бюджету до фінансування ЦКП можуть залучатися кошти державного кредиту, кошти підприємств.

Правове регулювання як упорядкування суспільних відносин, здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів, їх юридичне закріплення, охорона і розвиток, виступає невід'ємною частиною забезпечення розвитку МП як елементу НІС України. Тому правова система потребує оновлення і розвитку у напрямках, що забезпечують реалізацію нового концептуального підходу до розбудови НІС України на засадах розвитку МП.

Найбільш чисельні і диференційовані за своїм спрямуванням є економічні методи регулювання розвитку МП в структурі НІС. Їх застосування має дуже широкі межі – від створення економічних умов, сприятливих для розвитку малого підприємництва (переважно непрямі методи) до «точкової» підтримки окремих об'єктів інноваційної інфраструктури (наприклад, технопарків, бізнес-інкубаторів тощо) і окремих підприємств, стратегічно важливих для утворення регіональних і галузевих інноваційних мереж і кластерів (прямі методи економічного регулювання).

Основні інструменти реалізації зазначених вище методів державного регулювання розвитку МП як елементу НІС України при реалізації випереджувального підходу до її структурної і функціональної трансформації в подальшому можуть бути конкретизовані, однак принципово важливим при застосуванні цього інструментарію є забезпечення системного підходу, з позицій якого вихідним є поняття мети, чітке визначення цілей і встановлення їх ієрархії, у даному випадку – головна ціль і підцілі структурної трансформації НІС на основі розвитку МП, які конкретизуються на нижчих щаблях ієрархії як цілі державних, державних цільових і галузевих програм.

Конкретний набір обставин, змінних, факторів, що здійснюють найбільший вплив на розвиток МП у певний період часу зумовлює необхідність застосування ситуаційного підходу, в першу чергу – при реалізації територіально-галузевого принципу стимулювання розвитку МП, сприяння утворенню мережових структур, інноваційних кластерів, оптимізації бюджетно-фінансового забезпечення розвитку МП.

Застосування процесного підходу забезпечує утворення горизонтальних зв'язків в організаційних структурах, а також цих структур з іншими, відокремленими, що дозволяє концентруватися не на діяльності кожного із структурних елементів, а на функціонуванні структури в цілому. Процесний підхід, в якому основним елементом є процес (управлінський, технологічний, інноваційний), дозволяє забезпечити його цілісність незалежно від складу учасників, їх географічного розташування, особливостей систем управління, що значно більше відповідає принципам мережової взаємодії, аніж функціональний підхід.

Створення процедур і технологій взаємодії в процесі формування і реалізації державних, державних цільових, галузевих, регіональних, місцевих програм розвитку МП слід віднести до організаційного рівня. В такому разі, концептуальні положення розвитку МП в структурі НІС України можуть бути представлені так, як показано на рис 1.

Разом з тим, потребує подальшого розвитку правове поле розбудови вітчизняної НІС, в межах якого можуть бути реалізовані запропоновані концептуальні засади, зокрема, у напрямках:

- удосконалення правової бази фінансового забезпечення розвитку МП на основі прямих економічних методів державного регулювання – за принципом відшкодування за результатами; непрямих – стимулювання інноваційного МП пріоритетних територій і галузей господарювання;
- законодавче визначення, систематизація і конкретизація правових засад функціонування елементів інноваційної інфраструктури усіх типів;
- розвиток правових основ формування мережових підприємницьких структур (стратегічні альянси, віртуальні організації, виробниче співробітництво МП з великим бізнесом, інноваційні кластери);
- удосконалення правових основ розвитку ІСІ (в т.ч. венчурного);
- розширення системи показників державної статистики інноваційної діяльності і МП;
- імплементація норм міжнародного права в сфері інноваційної діяльності, захисту прав інтелектуальної власності;
- реалізація програмно-цільового методу розвитку МП як елементу НІС.

Висновки. Реалізація запропонованих концептуальних засад розвитку малого підприємництва в структурі НІС України потребує удосконалення комплексу організаційно-методичних засад, спрямованих на забезпечення випереджувального підходу до розбудови вітчизняної НІС за моделлю «потрійна спіраль». До напрямів удосконалення організаційно-методичного забезпечення можуть бути віднесені:

- формування і реалізація державних програм розвитку інноваційного МП і розвитку інноваційної інфраструктури в Україні, спрямованих на сприяння утворенню інноваційних мережових структур різних типів;
- формування і реалізація державних цільових програм розвитку МП окремих територій і сфер господарювання, спрямованих на утворення і розвиток інноваційних мереж за моделлю «подвійна спіраль» та їх інтеграцію;
- формування і реалізація галузевих програм розвитку МП;

- створення механізму узгодження цілей і засобів реалізації державних, державних цільових і галузевих програм розвитку МП як елементу НІС України;
 удосконалення процедур взаємодії органів державної виконавчої влади, державного управління і місцевого самоврядування, підприємницьких структур, громадських організацій у процесі забезпечення розвитку МП в структурі НІС.

Рис. 1. Концептуальні засади розвитку малого підприємництва в структурі НІС України

В цілому проведене дослідження дало змогу поглибити теоретичні уявлення про сутність НІС, роль малого підприємництва у її структурному розвитку і концептуально визначити шляхи і засоби стимулювання малого підприємництва в структурі НІС, обґрунтувати напрями удосконалення організаційно-методичного забезпечення їх реалізації, що сприятиме підвищенню результативності вітчизняної НІС за рахунок прискорення реалізації моделі «потрійна спіраль» в Україні.

Література.

1. Антонюк Л.Л. (2003) Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент : Підручник / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 448 с.
3. March J.G., Simon H.A., Organizations. / by J.G. March, H.A. Simon // Administrative Science Quarterly. – 1959. - Vol. 4, No. 1. - pp. 129-131.
4. Харченко О.С. Організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи : дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / О.С. Харченко. - Донецьк, 2015. - 20 с.

References.

1. Antoniuk L.L., Poruchnyk A.M. and Savchuk V.S. (2003) "Innovations: theory, mechanism of development and commercialization", *Monograph KNEU*, p. 394.
2. Zakharchenko V.I., Korsikova N.M. and Merkulov M.M. (2012) "Innovation Management", *Center of educational literature*, p. 448.
3. March J., Simon H., (1959), "Administrative Science Quarterly". vol. 4, No. 1, pp. 129-131.
4. Kharchenko O.S. (2015) "Organizational-economic mechanism of development of the national innovation system", *Candidate dis. of Econ. Sciences specials. 08.00.03 "Economics and management of national economy"*, p. 20.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2016 р.